

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.07.1963, sp. zn. To 12/63, ECLI:CZ:NS:1963:TO.12.1963.1

Číslo: 15/1964

Právní věta: Soud je v každém konkrétním případě při rozhodování a nařízení výkonu zbytku trestu, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn, povinen po náležitém objasnění všech skutečností rozhodných pro posouzení jeho způsobu života a stavu převychovy pečlivě zvážit účel trestu. Skutečnost, že byl odsouzený ve zkušební době znovu odsouzen pro trestný čin, nelze mechanicky posuzovat za důvod pro nařízení výkonu zbytku trestu. Pokud však za trestný čin spáchaný ve zkušební době, byl uložen nepodmíněný trest a závažnost činu nebo jeho okolnosti svědčí o tom, že podmíněně propuštěný se nechce napravit a vést řádný život pracujícího člověka, je povinností soudů neprodleně (dříve než si pachatel odpyká trest nově uložený) rozhodnout o výkonu zbytku trestu, v z něhož byl podmíněně propuštěn.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 26.07.1963

Spisová značka: To 12/63

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Podmíněné propuštění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 64 141/1961 Sb. § 328

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 15/1964 sb. rozh.

Soud je v každém konkrétním případě při rozhodování a nařízení výkonu zbytku trestu, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn, povinen po náležitém objasnění všech skutečností rozhodných pro posouzení jeho způsobu života a stavu převychovy pečlivě zvážit účel trestu. Skutečnost, že byl odsouzený ve zkušební době znovu odsouzen pro trestný čin, nelze mechanicky posuzovat za důvod pro nařízení výkonu zbytku trestu. Pokud však za trestný čin spáchaný ve zkušební době, byl uložen nepodmíněný trest a závažnost činu nebo jeho okolnosti svědčí o tom, že podmíněně propuštěný se nechce napravit a vést řádný život pracujícího člověka, je povinností soudů neprodleně (dříve než si pachatel odpyká trest nově uložený) rozhodnout o výkonu zbytku trestu, v z něhož byl podmíněně propuštěn.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. července 1963 - [To 12/63](#))

Usnesením krajského soudu v Ústí nad Labem bylo vysloveno, že se na odsouzeném vykoná rozsudek trestu odnětí svobody ve výši 6 měsíců a 15 dnů z trestu odnětí svobody v trvání 16 měsíců, z něhož byl podmíněně propuštěn, a to z toho důvodu, že byl ve zkušební době dvakrát odsouzen obvodním soudem pro Prahu 6 pro trestné činy výtržnictví k nepodmíněným trestům odnětí svobody, tedy, že ve zkušební době neosvědčil.

Nejvyšší soud ke stížnosti odsouzeného podle § 149 odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem.

Z odůvodnění:

Odsouzený stížnost podal proto, že vykonává nyní základní vojenskou službu, v níž se chová řádně a chce začít nový život a k tomu mu dopomáhá právě kolektiv, v němž nyní žije. Poukazuje na to, že k trestné činnosti byl vždy sveden falešným kamarádstvím, jakmile se dostal do styku s partou mladíků, s nimiž spáchal první trestní čin ve svém životě. Již v červnu 1962 se navždy rozešel s uvedenou partou, když se postavil proti jejich nepřístojnému chování a pomáhal důstojníku Čs. armády v zákroku proti této partě, tedy proti svým t. zv. kamarádům. Případ také oznámil a vypovídal proti nim u soudu jako svědek. Stěžovatel uvádí, že nástup trestu, z něhož byl podmíněně propuštěn, by znamenal přerušování jeho snah využít kladného prostředí vojenské základní služby k nápravě a zahájení nového života; vytýká krajskému soudu, že jeho rozhodnutí bylo předčasné, neboť krajský soud měl možnost vždy nařídít výkon zbytku trestu odnětí svobody, z něhož byl podmíněně propuštěn, kdyby odsouzený v průběhu výkonu vojenské základní služby se dopustil závažného protispolečenského jednání. Ze stížnosti odsouzeného vyplývá, že mu jde o to, aby rozhodnutí o tom, zda bude nařízen výkon zbytku trestu odnětí svobody, z něhož byl podmíněně propuštěn, bylo odsunuto až do doby, kdy se vrátí ze základní vojenské služby a dokáže sobě i ostatním, že skutečně povede řádný život pracujícího člověka.

Nejvyšší soud přezkoumal ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného usnesení a řízení, které napadenému usnesení předcházelo. Na podkladě tohoto přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že krajský soud nepostupoval správně, jestliže v průběhu zkušební doby stanovené při podmíněném propuštění z výkonu trestu, když odsouzený nastoupil a vykonával základní vojenskou službu, vyslovil, že se zbytek trestu odnětí svobody, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn, vykoná.

Je správné zjištění krajského soudu, že odsouzený ve zkušební době byl opět odsouzen, a to rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 26. srpna 1961 sp. zn. 2 T 111/61 ve spojení s rozsudkem městského soudu v Praze ze dne 22. září 1961 sp. zn. 6 T 421/61 pro trestný čin výtržnictví podle § 188 písm. b) tr. zák. z r. 1950 k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců nepodmíněně. V rozporu s obsahem spisu je však zjištění krajského soudu v Ústí nad Labem, že odsouzený byl ve zkušební době také odsouzen v trestní věci projednané u obvodního soudu pro Prahu 6 pod zn. sp. 2 T 171/61 i pro další jiné trestné činy než pro trestný čin výtržnictví. Jak vyplývá z obsahu spisů obvodního soudu pro Prahu 6 sp. zn. 2 T 171/, nebyl odsouzený v této trestní věci vůbec stíhán pro žádnou trestnou činnost. Celá tato trestní věc se týká zcela jiných osob a odsouzený s touto věcí neměl nic společného.

Nejvyšší soud však doplnil řízení vyžádáním spisu obvodního soudu pro Prahu 6 sp. zn. 1 T 41/62 a jeho obsahem vzal za prokázané, že v této trestní věci rozsudkem uvedeného soudu ze dne 26. října 1962 sp. zn. 1 T 41/62 byl stěžovatel odsouzen pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců nepodmíněně.

Podle ustanovení § 64 odst. 1 tr. zák. se vysloví, že odsouzený, který byl podmíněně z výkonu trestu propuštěn na svobodu, si zbytek trestu odnětí svobody odpyká, jestliže ve zkušební době nevedl

řádný život pracujícího člověka a nevyhověl stanoveným podmínkám. Stane se tak po uplynutí zkušební doby, soud ale může případně i během zkušební doby vyslovit, že zbytek trestu odnětí svobody se odpyká. Posléze uvedený postup bude na místě v takových případech, kdy odsouzený byl ve zkušební době odsouzen k trestu odnětí svobody nepodmíněně a nastoupil výkon tohoto nového trestu. V těchto případech by bylo z hlediska účelu trestu nevhodné, aby soud teprve po uplynutí zkušební doby vyslovil, že odsouzený se ve zkušební době neosvědčil proto, že byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a teprve poté, aby nařídil výkon zbytku trestu, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn.

V daném případě odsouzený odpykal trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, uložený mu rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 6 v trestní věci sp. zn. 2 T 111/61 ve znění rozsudku Městského soudu v Praze shora uvedeného dne

10. března 1962. Krajský soud včas nerozhodl podle § 64 odst. 2 tr. zák., ačkoliv již dne 30. ledna 1962 bylo mu doručeno oznámení obvodního soudu pro Prahu 6 o uvedeném odsouzení odsouzeného. Učinil tak teprve dne 18. března 1963 v době, když odsouzený již půl roku vykonával vojenskou základní službu. V trestní věci odsouzeného projednané u obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 1 T 41/62 byl odsouzenému výkon trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců odložen podle § 328 odst. 1 tr. ř. až na dobu po výkonu základní vojenské služby. Podle § 328 odst. 2 tr. ř. bude u odsouzeného upuštěno od výkonu tohoto trestu, jestliže ve výkonu základní vojenské služby nespáchá žádný trestný čin a bude konat řádně vojenskou službu. Za této situace bylo povinností krajského soudu v Ústí nad Labem, aby v době rozhodování podle § 64 odst. 1 tr. zák. si především zjistil a zhodnotil, jak odsouzený koná základní vojenskou službu, aby v této souvislosti zhodnotil i námitky odsouzeného, zejména v tom směru, že nového trestního činu se dopustil ve společnosti kamarádů a jimi sveden, že se rozhodl skončit s dosavadním závadným způsobem života a začít nový život, k čemuž chce využít právě doby výkonu základní vojenské služby. Bylo jeho povinností, aby se zabýval pečlivě zejména zprávami vojenského útvaru o způsobu života a chování odsouzeného, aby mohl správně zvážit, zda je skutečně na místě a nutno, aby již v průběhu zkušební doby, která skončí až 28. 2. 1965, bylo rozhodnuto, že se vykoná zbytek trestu odnětí svobody, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn. Krajský soud však tak nepostupoval, ačkoliv pro to podklady měl.

Z obsahu zprávy ze dne 6. března 1963 vojenského útvaru u něhož odsouzený koná základní službu, se během půl roku výkonu vojenské základní služby odsouzený projevil jako vzorný voják, který své povinnosti koná vzorně, vystupuje ukázněně, je u útvaru oblíben pro svou pracovitost, přímou a veselou povahu. Zapojuje se aktivně do politické práce a zapojil se také do socialistické soutěže. Z obsahu spisů o dosavadní trestné činnosti odsouzeného vyplývá, že odsouzený se dostával do trestné činnosti právě jen pod vlivem svých kamarádů, jakmile se s nimi setkal a dopouštěl se trestného jednání především z té pohnutky, aby nezůstal pozadu za svými kamarády. Jinak mimo společnost kamarádů bylo jeho chování slušné a povětšinou nezávadné. Při tom trestné jednání odsouzeného spadá do doby, kdy byl ještě mladistvý anebo ve věku blízkém věku mladistvých, tedy v době formování jeho charakteru a jeho uvědomění i myšlenkového vývoje. Jestliže již před nástupem základní vojenské služby si uvědomil dosah svého dosavadního závadného jednání proti společnosti a snažil se konkrétním jednáním roztrhat všechny dosavadní styky a spojení s prostředím, které ho svádělo k závadnému jednání, pak jeho život a chování v základní vojenské službě dokazují, že má nejen vůli, ale všechny další předpoklady k tomu, aby skutečně začal žít novým řádným životem. Jak se ukázalo, prostředí a kolektiv v základní vojenské službě podstatně napomáhají snahám odsouzeného, aby svou převýchovu provedl důsledně a trvale. Základní vojenská služba a kolektiv útvaru, v němž žije, jsou nyní podstatně silnějším činitelem pro jeho nápravu, než dosavadní prostředí na pracovišti i výchova v rodině. Bylo by v rozporu s výchovným účelem trestu, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn - a takový účel byl původním odsouzením mladistvého odsouzeného sledován - kdyby tento výchovný a převýchovný proces, který odsouzený po nástupu vojenské služby

nastoupil, byl nyní zásahem soudu tak nevhodně narušen. Za této situace je třeba podpořit vůli odsouzeného po nápravě a je rovněž nutno přisvědčit pochybnosti odsouzeného, když projevuje obavu, zda by našel po výkonu zbytku trestu opět tak příznivé prostředí a podmínky pro nový život. Jde o mladého člověka, který opětovně pochybil, ale který projevil konkrétní pevnou vůli skončit se svými chybami a závadným způsobem života. K tomu má objektivní podmínky, kterých také s plným vědomím a pevnou vůlí ke své převýchově využívá. Proto je povinností i soudu, aby takovému procesu napomáhal.

Zkušební doba podmíněného propuštění u odsouzeného skončí 28. února 1965 a jeho základní vojenská služba na podzim 1964. Je tedy ještě dosti často pro to, aby soud vyslovil, že se odsouzený neosvědčil, kdyby se ukázalo, že odsouzený v dalším průběhu základní vojenské služby anebo po jejím skončení v občanském životě před uplynutím zkušební doby se ve svém životě a jednání proti nynější době od základů v nepříznivém směru změnil. Bude-li však život a jednání odsouzeného v celém průběhu základní vojenské služby a poté i v občanském životě po jejím skončení takový, jako v prvních měsících základní vojenské služby, bude třeba, aby soud nehodnotil zcela mechanicky a paušálně pouhou skutečnost, že odsouzený byl ve zkušební době znovu odsouzen dvakrát k nepodmíněným trestům, ale bude nutno vždy hodnotit i jeho život a jeho jednání v době základní vojenské služby a po ní v občanském životě a teprve pak velmi pečlivě a svědomitě z hlediska dalšího jeho vývoje zvážit, zda má být zbytek trestu vykonán.

Soud je v každém konkrétním případě při rozhodování o nařízení výkonu zbytku trestu, z něhož byl odsouzený podmíněně propuštěn, povinen po náležitém objasnění všech skutečností rozhodných pro posouzení jeho způsobu života a stavu jeho převýchovy pečlivě zvážit účel trestu. Skutečnost, že byl odsouzený ve zkušební době znovu odsouzen pro trestný čin, nelze mechanicky posuzovat za důvod pro nařízení výkonu zbytku trestu. Pokud však za trestný čin, spáchaný ve zkušební době, byl uložen nepodmíněný trest a závažnost činu nebo jeho okolnosti svědčí o tom, že podmíněně propuštěný se nechce napravit a vést řádný život pracujícího člověka, je povinností soudů neprodleně (dříve než si pachatel odpyká trest nově uložený) rozhodnout o výkonu zbytku trestu, z něhož byl podmíněně propuštěn, a to tak, aby se prodloužila možnost na něho výchovně působit po dobu obou trestů odnětí svobody.

V souzeném případě však posléze uvedený postup nepřicházel v úvahu.

Krajský soud neměl v tomto případě, jakmile odsouzený nastoupil výkon základní vojenské služby a podle zpráv vojenského útvaru v základní vojenské službě se chová jako vzorný voják a projevuje pevnou vůli k převýchově, před ukončením zkušební doby podmíněného propuštění rozhodovat podle § 64 odst. 1 tr. zák. v tom směru, že se zbytek trestu vykoná.